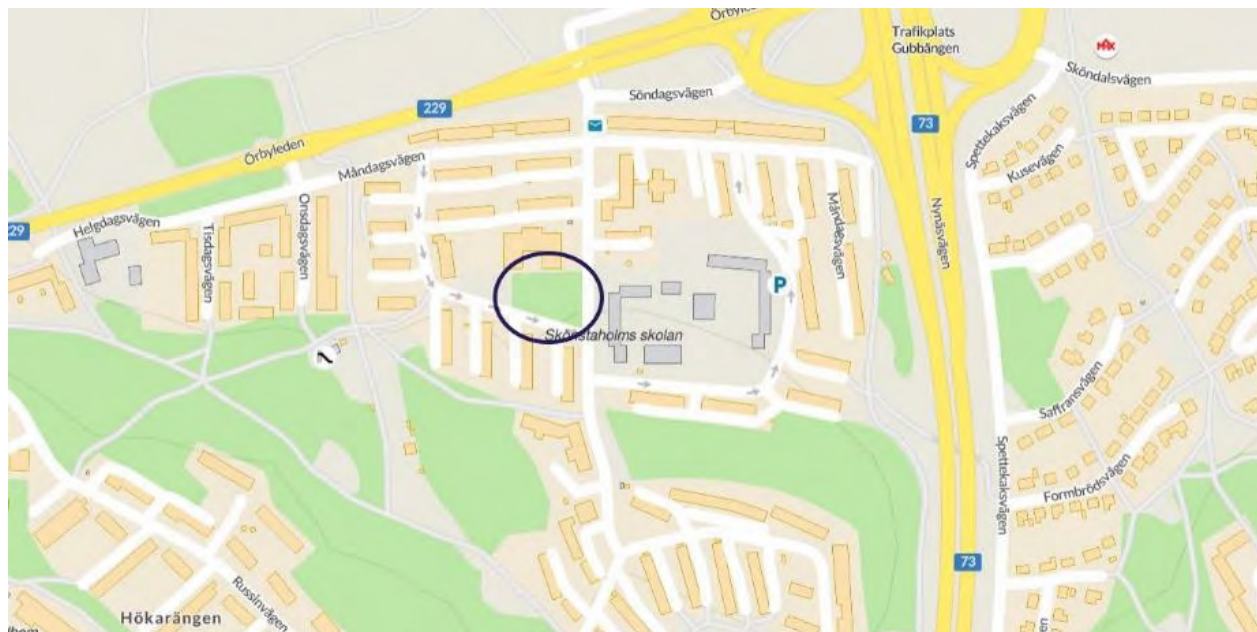

Naturvärdesinventering Fredagsvägen Hökarängen

2022-06-09

Sammanfattning

CONEC konsulterande ekologer har som underkonsult till AH trädkonsult bedömt naturvärdena i ett område i Hökarängen som planeras att bebyggas. Området ligger i korsningen mellan Fredagsvägen och Söndagsvägen. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra cirka 50 studentbostäder och en verksamhetslokal.

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på fältnivå. Fältnivåarbetet har utförts i våren 2022 med två besök 18/4 och 4/6. Trädinventeringar har genomförts av AH trädkonsult (2022).

Planområdet utgörs av triangel med naturmark som begränsas av två gator och en promenadväg. Huvudsakligen består området av en moränkulle med underliggande berg som sticker upp på sina håll. Trädskiktet domineras av tall med stort inslag av löv, längst i väster dominerar lövträden helt och hållet. Flera av tallarna är relativt gamla och på ett av träden hittades talticka, som är en rödlistad (NT) trädicka och som växer på gamla tallar. Floran på marken är relativt vanlig och hyser inga rödlistade eller sällsynta arter. Ett antal trädgårdsflyktingar växer i området.

Området som sådant är väldigt litet men en del fina träd finns i området, varför området kan betecknas som ett område med visst naturvärde och där enstaka träd har bedömts ha naturvärde 3 eller 4.

I artportalen har noterats ekorre och gröngöling vid ett tillfälle var. Gröngöling anges i tjänsteutlåtandet (2022) som rödlistad, men den är numera lyft och anses vara livskraftig. Arten är dock en prioriterad art i skogsvård och hänsyn skall tas. Arten häckar troligen inte i det lilla området, men kan troligen födosöka området.

Området ingår i habitatnät för barrskogsfåglar med medeltillgänglighet (som är den kategori med lägst klassad tillgänglighet). Detta habitatnätverk är även viktigt för ekorre.

En relativt stor andel av naturområdet kommer att exploateras vilket naturligtvis innebär en negativ påverkan på naturvärden.

Området är dock beläget i ytterkanterna av habitatnätverk och saknar därför större betydelse. De flesta arter som finns i området är vanliga arter som inte är hotade, med talticka och skogsalm som undantag. Talticka NT (nära hotad) hittas på äldre tallar och är relativt vanlig i Stockholms stad, men minskar nu med exploateringen av många grönområden. Arten bedöms enligt Artdatabanken (2022) ha minskat generellt på grund av skogsavverkningar av gammal tallskog samt kapning av gamla trädsolitärer i trädgårdar och stadsmiljöer. Skogsalm är CR (akut hotad) p.g.a. almsjukan som slår ut det ena trädet efter det andra och idag har man ännu inte sett någon resistens, varför större delen av den svenska populationen bedöms hotad.

Det är framförallt längs gångstråket träd kan bevaras där ”Särskild hänsyn tas till träd med ekologiska, estetiska samt sociala värden. Kvartersmarkens utbredning begränsas i detta syfte” (Stockholms stad 2022).

Innehåll

1.	Bakgrund och syfte	3
2.	Arbetsmetodik och värderingsnivåer	3
3.	Beskrivning av lokala naturvärden	4
	Naturvärde	6
4.	Rapporterade växter och djur	6
5.	Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden och habitatnätverk	6
6.	Planens påverkan på naturvärden och habitatnätverk.....	7
7.	Hänsyn och möjliga kompensationsåtgärder	7
8.	Referenslista	8

1. Bakgrund och syfte

CONEC konsulterande ekologer har som underkonsult till AH trädkonsult bedömt naturvärdena i ett område i Hökarängen som planeras att bebyggas. Området ligger mellan Fredagsvägen och Söndagsvägen nära Skönstaholmsskolan och är markerat med svarta linjer i figur 1.

Figur 1. Undersökt område, träd är markerat med gröna symboler.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra cirka 50 studentbostäder och en verksamhetslokal. Studenthuset planeras att utformas som ett smalt lamellhus i upp till fyra våningar. Förslaget anpassas till det befintliga gångstråket mellan Fredagsvägen och Söndagsvägen och får grön förgårdsmark mot gatan. Vid hörnet mot Söndagsvägen föreslås en lokal i bottenvåning och en mindre platsbildning.

I tjänsteutlåtandet från staden (Stockholms stad 2022) anges att ”*Stadsdelens gröna karaktär bevaras inom parkmark för gångstråket och dess gröna inramning. Särskild hänsyn tas till träd med ekologiska, estetiska samt sociala värden. Kvartersmarkens utbredning begränsas i detta syfte*”.

2. Arbetsmetodik och värderingsnivåer

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på fältnivå. Fälтарbetet har utförts i våren 2022 med två besök 18/4 och 4/6. Trädinventeringar har genomförts av AH trädkonsult (2022). Uppdraget är genomfört som underkonsult till AH trädkonsult.

Landskapsekologiska bedömningar av påverkan baserar sig på de habitatkartor som Miljöförvaltningen tagit fram, dessutom har förhållanden som kan påverka bedömningen kontrollerats i fält.

Vidare har en sökning gjorts i Artportalen (2022). Bedömning av rödlistade och hotade arter följer Artdatabankens metodik, se tabell 1.

Tabell 1. Rödlistade och hotade arter, Artdatabanken.

Förkortning	Kategori	Definition
CR	Akut hotad Critically Endangered	En art är Akut hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa extremt hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
EN	Starkt hotad Endangered	En art är Starkt hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa mycket hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
VU	Sårbar Vulnerable	En art är Sårbar när bästa tillgängliga data indikerar att den därmed bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd.
NT	Nära hotad Near Threatened	En art förs till kategorin Nära hotad om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar, men är nära att uppfylla kriterierna för någon av dessa kategorier nu eller i en nära framtid.

Värdering av den biologiska mångfalden har gjorts i fyra kategorier med klass 1 som högsta klass (högsta naturvärde), 2 (högt naturvärde), 3 (påtagligt naturvärde) och 4 (visst naturvärde), se bilden här intill.

Figur 2. Värdering av naturvärden.

3. Beskrivning av lokala naturvärden

Planområdet utgörs av triangel med naturmark som begränsas av två gator och en promenadväg. Huvudsakligen består området av en moränkulle med underliggande berg som sticker upp på sina håll. Berget är relativt flackt. Längst i väster består dock marken troligen av lera och domineras av lövträd, medan övriga delar är dominerade av tall med gräset kruståtel i fältskiktet. Enstaka block finns i området.

Trädskiktet består av tall, björk, rönn, skogslönn och skogsalm (CR). I träden närmast gångvägen finns också ett flertal träd med fågelholkar och matare. De inmätta träden undersöktes vad avser naturvärde, se bilaga 1. Många av tallarna är relativt gamla. På ett av träden noterades även talticka, en rödlistad trädicka (NT) som växer på gamla tallar. Totalt har nio träd bedömts ha naturvärde 3 eller 4. Åtta av träden är tallar, en är en vårtbjörk och en skogsalm. Tallen med talticka har fått naturvärdet 3.

Buskskiktet består dels av unga träd av björk och asp och dels av hassel, måbär, hagtorn, nypon, hägg, krusbär, skogstry, slån, mahonia, rips och oxbär samt trädgårdsrosor. En liten ekplanta hittades också.

I fältskiktet dominerar kruståtel och fårsvingel. Andra noterade arter är glashyacint (Pushkinia), vitsippa, löktrav, nejlikrot, gökärt, maskros, hallon, krusskräppa, liljekonvalj, ljung, lingon, liten blålocka, buskmåra, vitmåra, rölleka, groblad, fyrkantig johannesört, käringtand, rödklöver, snödroppe, johannesört, majveronika, daggekåpa, gråbo, gullris, vitklöver, ängsviol, vårfryle, åkertistel, troligen vägtåg och ett flertal gräsarter som ängsgröe, hundäxing, rödsvingel, hårdsvingel, vitgröe och kvickrot.

På ett fåtal ställen finns ett mosskikt med kranshakmossa, husmossa och väggmossa.

Vid besöket i början av april noterades bofink, björktrast, talgoxe, blåmes och kråka. Vid besöket i juni noterades följande fåglar som kan häcka i området; nötväcka, blåmes, koltrast, svartvit flugsnappare, ringduva, steglits, björktrast, större hackspett, stare, bofink och gråsparv. Området är dock litet varför det kan vara svårt för alla arter att hitta boplats inom området. Området används dock åtminstone till födosök även om själva boplatsen kan vara belägen utanför. Ovanstående arter är relativt vanliga, även om en del av dessa arter numera är rödlistade. Detta gäller kråka (NT) och björktrast (NT), bägge dessa beroende på att de minskat i antal de senaste 20 åren.

Figur 3. Bilder från området.

Naturvärde

Området som sådant är väldigt litet men en del fina träd finns i området, varför området kan betecknas som område med ”visst naturvärde” och där enstaka träd har bedömts ha naturvärde 3 eller 4. I tabellen, som AH trädkonsult har genomfört, har en naturvärdesbedömning av träden gjorts och en del kommentarer. I denna bilaga finns även kartor där trädens läge framgår.

4. Rapporterade växter och djur

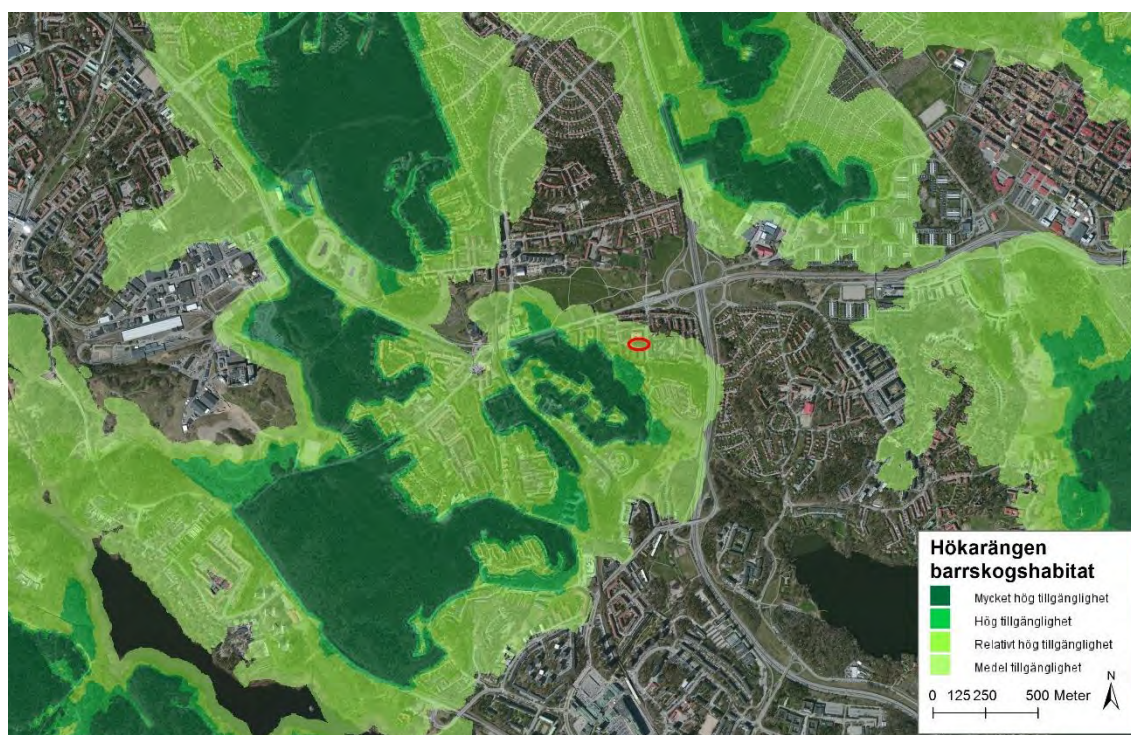
Artportalen är en databas för inrapportering av arter och som är öppen för alla och därmed inte kvalitetsgranskad. Arter som har sekretesskydd visas inte (t.ex. berguv).

I artportalen har noterats ekorre och gröngöling vid ett tillfälle var. Gröngöling anges i tjänsteutlåtandet (2022) som rödlistad, men den är numera lyft och anses vara livskraftig. Arten är dock en prioriterad art i skogsvård och hänsyn skall tas. Arten häckar troligen inte i det lilla området, men kan troligen födosöka här.

5. Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden och habitatnätverk

Utredningsområdet ingår inte i Stockholms stads ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO), men däremot i vissa habitatnätverk.

Området ingår i habitatnät för barrskogsfåglar med medeltillgänglighet (som är den kategori med lägst klassad tillgänglighet), se figur 4. Detta habitatnätverk är även viktigt för ekorre.

Figur 4. Habitatnätverkskarta för barrskogsarter. Underlag från Miljöförvaltningen. Utredningsområdet är markerat med röd ellips.

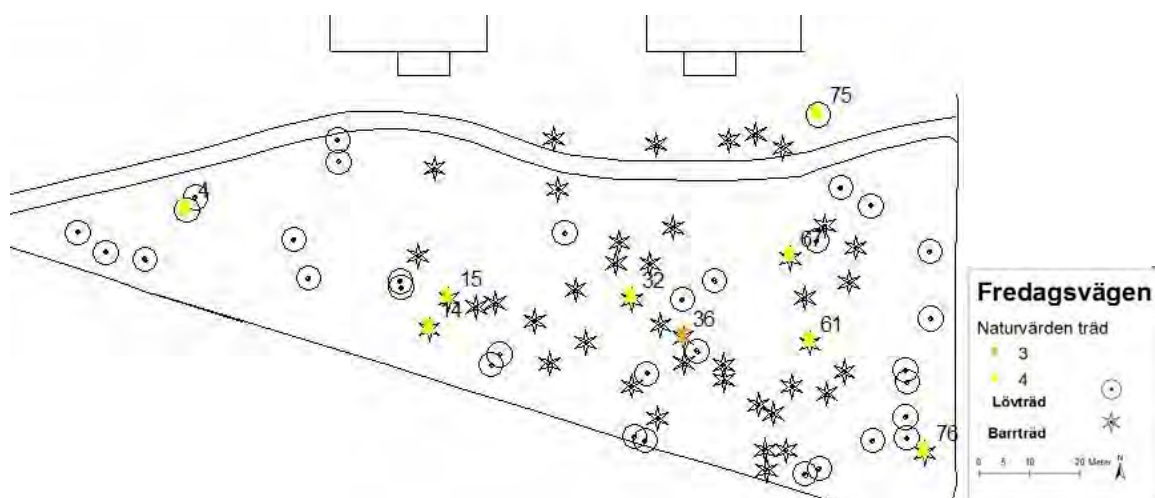
Den ingår även, enligt tjänsteutlåtandet (2022), i habitatnät för fladdermus med sämre möjlighet för födosök. Detta nätverk har vi dock inte haft möjlighet att studera.

6. Planens påverkan på naturvärden och habitatnätverk

En relativt stor andel av naturområdet kommer att exploateras vilket naturligtvis innebär en negativ påverkan på naturvärden. Det är framförallt den samlade minskningen av naturmark i städerna som påverkar både den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster som t.ex. stabiliserande klimat i urbana områden.

Området är dock beläget i ytterkanterna av habitatnätverket och saknar därför större betydelse. De flesta arter som finns i området är vanliga arter som inte är hotade, med tallticka och skogsalm som undantag. Tallticka NT (nära hotad) hittas på äldre tallar och är relativt vanlig i Stockholms stad, men minskar nu i takt med exploateringen av ett stort antal mindre grönområden. Arten bedöms enligt Artdatabanken (2022) ha minskat generellt på grund av skogsavverkningar av gammal tallskog samt kapning av gamla trädsolitärer i trädgårdar och stadsmiljöer. Skogsalm är CR (akut hotad) p.g.a. almsjukan som slår ut det ena trädet efter det andra och idag har man ännu inte sett att någon resistens börjat utvecklas, varför större delen av den svenska populationen bedöms hotad.

Det är framför allt längs gångstråket träd kan bevaras där ”Särskild hänsyn tas till träd med ekologiska, estetiska samt sociala värden. Kvartersmarkens utbredning begränsas i detta syfte” (Stockholms stad 2022).

Figur 5. Karta med värdefulla träd utmärkta.

Om man studerar figur 5 är det inte troligt att flertalet träd med höga naturvärden kan sparas. Tallticketallen (36) med värde 3 ligger troligen för långt in i området för att kunna sparas. Däremot bör skogsalmen nr 75 kunna sparas. För ytterligare information se bilaga 1.

7. Hänsyn och möjliga kompensationsåtgärder

Det är bättre ju fler stora träd och grönska som kan sparas utmed gångvägen, då de är värdefulla för naturupplevelsen. Ju fler träd som kan sparas desto bättre blir det även för stadsklimatet. Det är flera träd längs detta stråk där man satt upp fågelholkar och fågelmatare och det är bra om de kan bevaras.

Områden som inte ska bebyggas stängslas in så att mark och träd inte skadas under byggskedet.

Fågel och fladdermusholkar kan sättas upp inom området som en kompensation. Det bör även undersökas om de nybyggda husen kan förses med t.ex. tornseglarutrymmen och/eller gröna tak.

8. Referenslista

Artdatabanken. 2022. <https://artfakta.se>. SLU.

Artportalen. 2022. <http://www.artportalen.se/> Sökning under april 2022. Artdatabanken och Naturvårdsverket.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2006. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2007. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Stockholms stad. 2007. *Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling*. Ekologigruppen AB.

Stockholms stad. 2021. *Startpromemoria för planläggning vid Fredagsvägen, del av Farsta 2:1 i stadsdelen Hökarängen (50 studentbostäder)*. Tjänsteutlåtande Planavdelningen Dnr 2021-08305.

Trädinventering vid Fredagsvägen/Söndagsvägen, Farsta

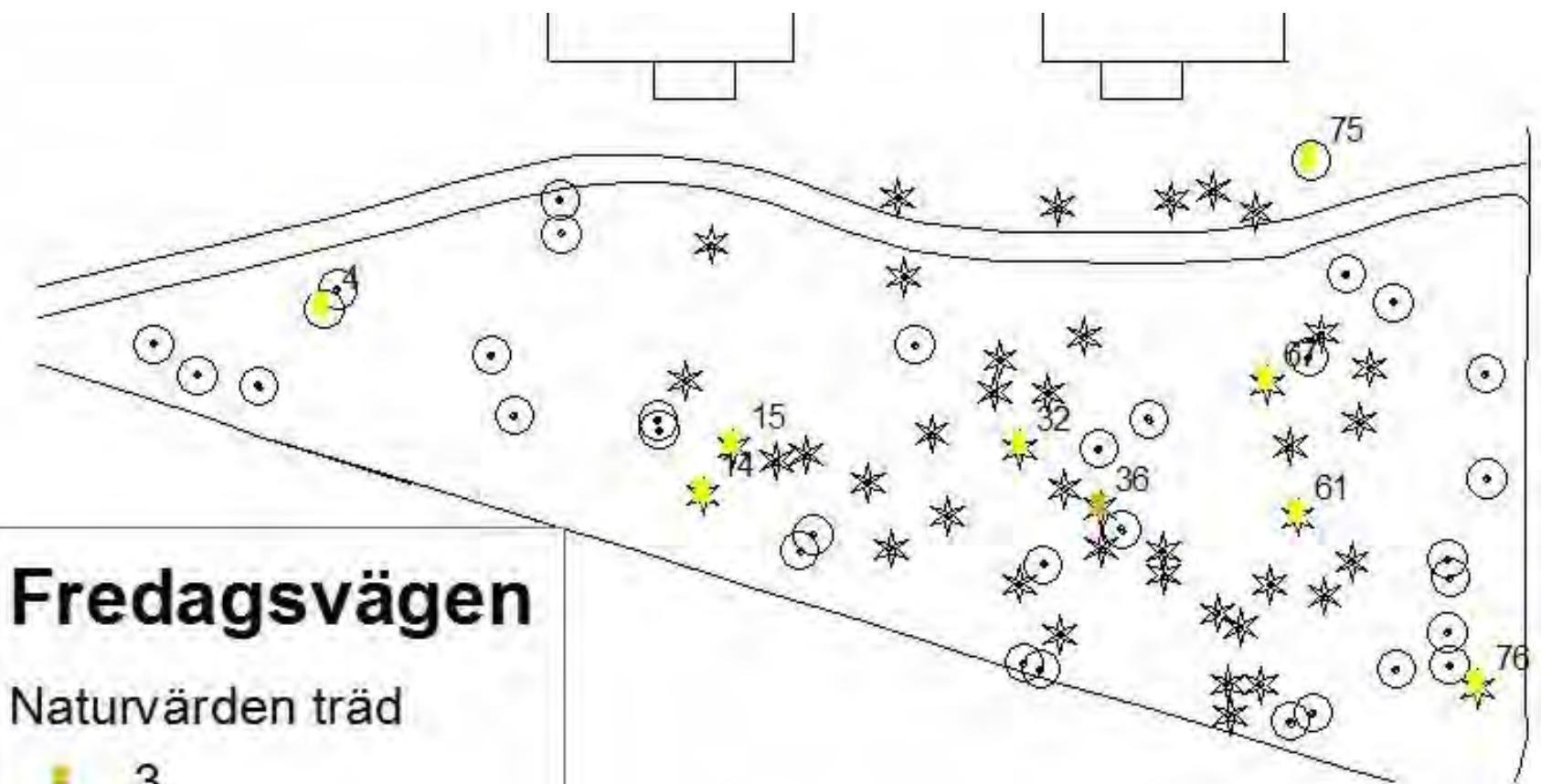
Naturvärde Conec konsulterande ekologer

DBH: Diameter vid brösthöjd, 1,3 m. Flerstammiga träd anges som minsta-största diameter**Bevarandevärde:** Ej bevarandevärdt/ Bevarandevärdt/ Stort bevarandevärde/ Mycket stort bevarandevärde**Naturvärde:** fyra klasser, klass 1 högst värde

sorter	Art svenska	Art vetenskapligt	DBH	Kommentar	Bevarandevärde	Naturvärdsvärde	Kommentar naturvärde
1	Asp	Populus tremula	21		Bevarandevärdt		
2	Asp	Populus tremula	18		Bevarandevärdt		
3	Asp	Populus tremula	22		Bevarandevärdt		
4	Vårtbjörk	Betula pendula	70		Bevarandevärdt	4	dubbelträd
5	Vårtbjörk	Betula pendula	45		Bevarandevärdt		
6	Asp	Populus tremula	78	Uppsvälld stambas, rötskador, lutar mot väg	Ej bevarandevärdt		
7	Asp	Populus tremula	58	Uppsvälld stambas, nekros på stam från ca 7 m upp	Ej bevarandevärdt		
8	Vårtbjörk	Betula pendula	45		Bevarandevärdt		smal krona
9	Vårtbjörk	Betula pendula	28		Bevarandevärdt		
10	Vårtbjörk	Betula pendula	47	Dubbelstammig med träd 11	Bevarandevärdt		
11	Vårtbjörk	Betula pendula	29	Dubbelstammig med träd 10	Bevarandevärdt		
12	Tall	Pinus sylvestris	40		Bevarandevärdt		
13	Tall	Pinus sylvestris	32	Död med bohål	Bevarandevärdt		
14	Tall	Pinus sylvestris	52	Gammal	Stort bevarandevärde	4	platt bark, många grenar
15	Tall	Pinus sylvestris	41		Bevarandevärdt	4	relativt platt bark
16	Tall	Pinus sylvestris	25		Bevarandevärdt		
17	Tall	Pinus sylvestris	34		Bevarandevärdt		
18	Vårtbjörk	Betula pendula	33		Bevarandevärdt		
19	Rönn	Sorbus aucuparia	6-8	Flerstammig	Bevarandevärdt		

20	Tall	Pinus sylvestris	37		Bevarandevärt		
21	Tall	Pinus sylvestris	43	Gammal	Stort bevarandevärde		
22	Tall	Pinus sylvestris	28	Gammal	Stort bevarandevärde		
23	Tall	Pinus sylvestris	36	Gammal	Stort bevarandevärde		
24	Skogslönn	Acer platanoides	16		Bevarandevärt		
25	Tall	Pinus sylvestris	45	Gammal	Stort bevarandevärde		
26	Tall	Pinus sylvestris	44	Gammal	Stort bevarandevärde		flera holkar
27	Tall	Pinus sylvestris	31	Gammal	Stort bevarandevärde		
28	Tall	Pinus sylvestris	40	Gammal	Stort bevarandevärde		
29	Tall	Pinus sylvestris	40	Gammal	Stort bevarandevärde		holk
30	Tall	Pinus sylvestris	34	Gammal	Stort bevarandevärde		
31	Tall	Pinus sylvestris	40	Gammal	Stort bevarandevärde		
32	Tall	Pinus sylvestris	46	Gammal	Stort bevarandevärde	4	
33	Skogslönn	Acer platanoides	16		Bevarandevärt		
34	Skogslönn	Acer platanoides	19		Bevarandevärt		
35	Tall	Pinus sylvestris	32	Gammal	Stort bevarandevärde		
36	Tall	Pinus sylvestris	28	Gammal	Stort bevarandevärde	3	tallticka
37	Rönn	Sorbus aucuparia	5-10	Flerstammig	Bevarandevärt		
38	Tall	Pinus sylvestris	41	Gammal	Stort bevarandevärde		
39	Tall	Pinus sylvestris	38	Gammal	Stort bevarandevärde		
40	Tall	Pinus sylvestris	29	Gammal	Stort bevarandevärde		
41	Rönn	Sorbus aucuparia	8-16	Flerstammig	Bevarandevärt		
42	Tall	Pinus sylvestris	27	Gammal	Stort bevarandevärde		
43	Tall	Pinus sylvestris	16	Död	Bevarandevärt		
44	Vårtbjörk	Betula pendula	28		Bevarandevärt		
45	Vårtbjörk	Betula pendula	40		Bevarandevärt		grenig
46	Tall	Pinus sylvestris	34	Gammal	Stort bevarandevärde		
47	Tall	Pinus sylvestris	26		Bevarandevärt		
48	Tall	Pinus sylvestris	28		Bevarandevärt		
49	Vårtbjörk	Betula pendula	29-47	Flerstammig tillsammans med träd 50	Bevarandevärt		
50	Vårtbjörk	Betula pendula	24-38	Flerstammig tillsammans med träd 49	Bevarandevärt		

51	Tall	Pinus sylvestris	17		Bevarandevärt		
52	Tall	Pinus sylvestris	28		Bevarandevärt		
53	Tall	Pinus sylvestris	24	Död	Bevarandevärt		
54	Tall	Pinus sylvestris	25		Bevarandevärt		
55	Tall	Pinus sylvestris	24	Gammal	Stort bevarandevärde		
56	Vårtbjörk	Betula pendula	26		Bevarandevärt		insektsangrepp
56	Vårtbjörk	Betula pendula	42		Bevarandevärt		
57	Vårtbjörk	Betula pendula	40		Bevarandevärt		
58	Vårtbjörk	Betula pendula	35		Bevarandevärt		
60	Vårtbjörk	Betula pendula	28		Bevarandevärt		
61	Tall	Pinus sylvestris	47	Gammal	Stort bevarandevärde	4	
62	Tall	Pinus sylvestris	35	Gammal	Stort bevarandevärde		
63	Tall	Pinus sylvestris	41	Gammal	Stort bevarandevärde		knota
64	Vårtbjörk	Betula pendula	29		Bevarandevärt		
65	Vårtbjörk	Betula pendula	39		Bevarandevärt		
66	Tall	Pinus sylvestris	39	Gammal	Stort bevarandevärde		häxkvastar
67	Tall	Pinus sylvestris	45	Gammal	Stort bevarandevärde	4	plattbarkig
68	Rönn	Sorbus aucuparia	8-14	Flerstammig	Bevarandevärt		
69	Tall	Pinus sylvestris	35	Gammal	Stort bevarandevärde		
70	Skogslönn	Acer platanoides	22-27	Dubbelstammig	Bevarandevärt		
71	Skogslönn	Acer platanoides	26		Bevarandevärt		
72	Tall	Pinus sylvestris	38		Bevarandevärt		
73	Tall	Pinus sylvestris	24		Bevarandevärt		
74	Tall	Pinus sylvestris	38		Bevarandevärt		
75	Skogsalm	Ulmus glabra	22-28	Flerstammig, rödlistad	Stort bevarandevärde	4	skogsalm
76	Tall	Pinus sylvestris	60	Gammal	Stort bevarandevärde	4	lutar utåt

Fredagsvägen

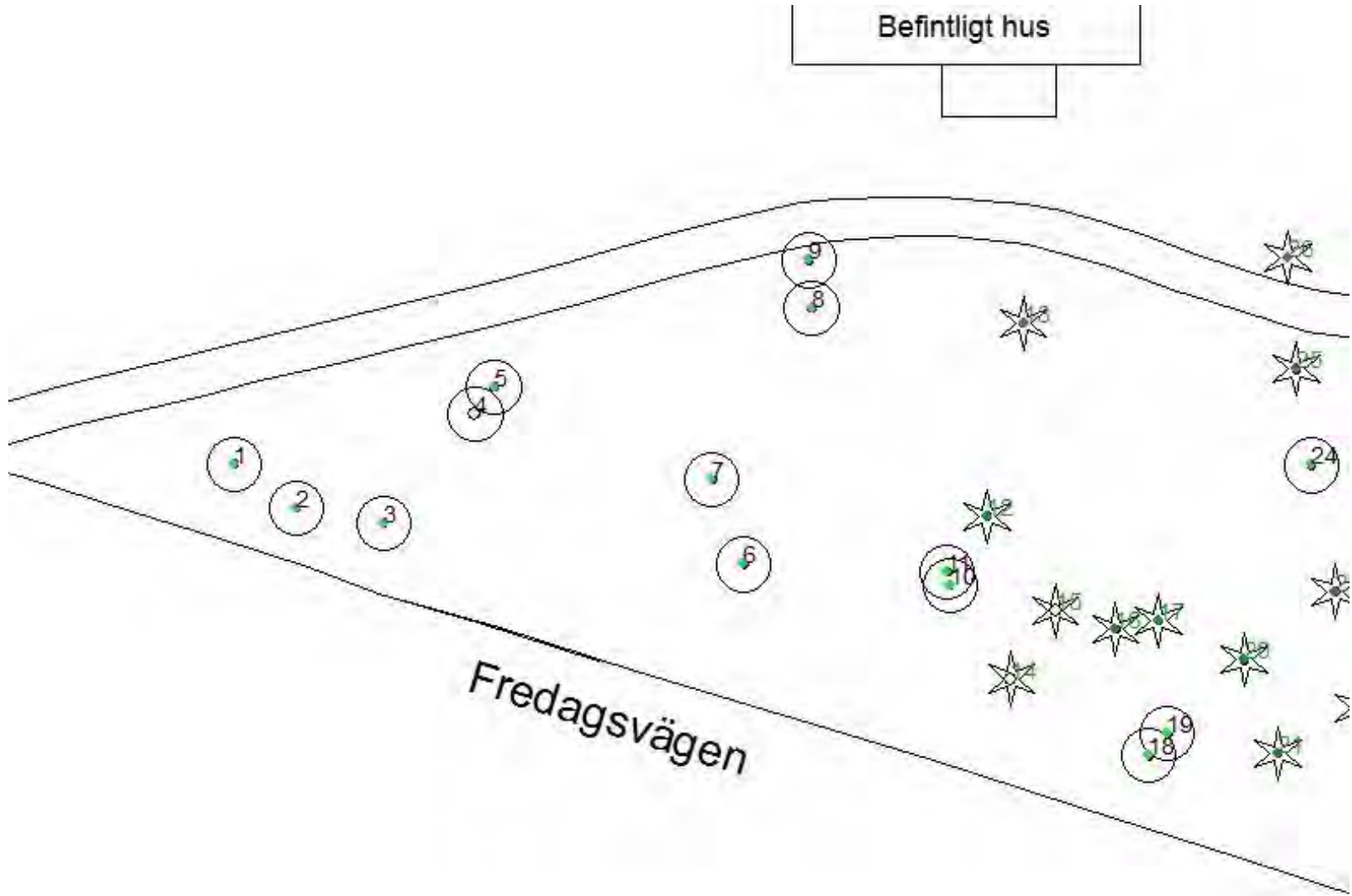
Naturvärden träd

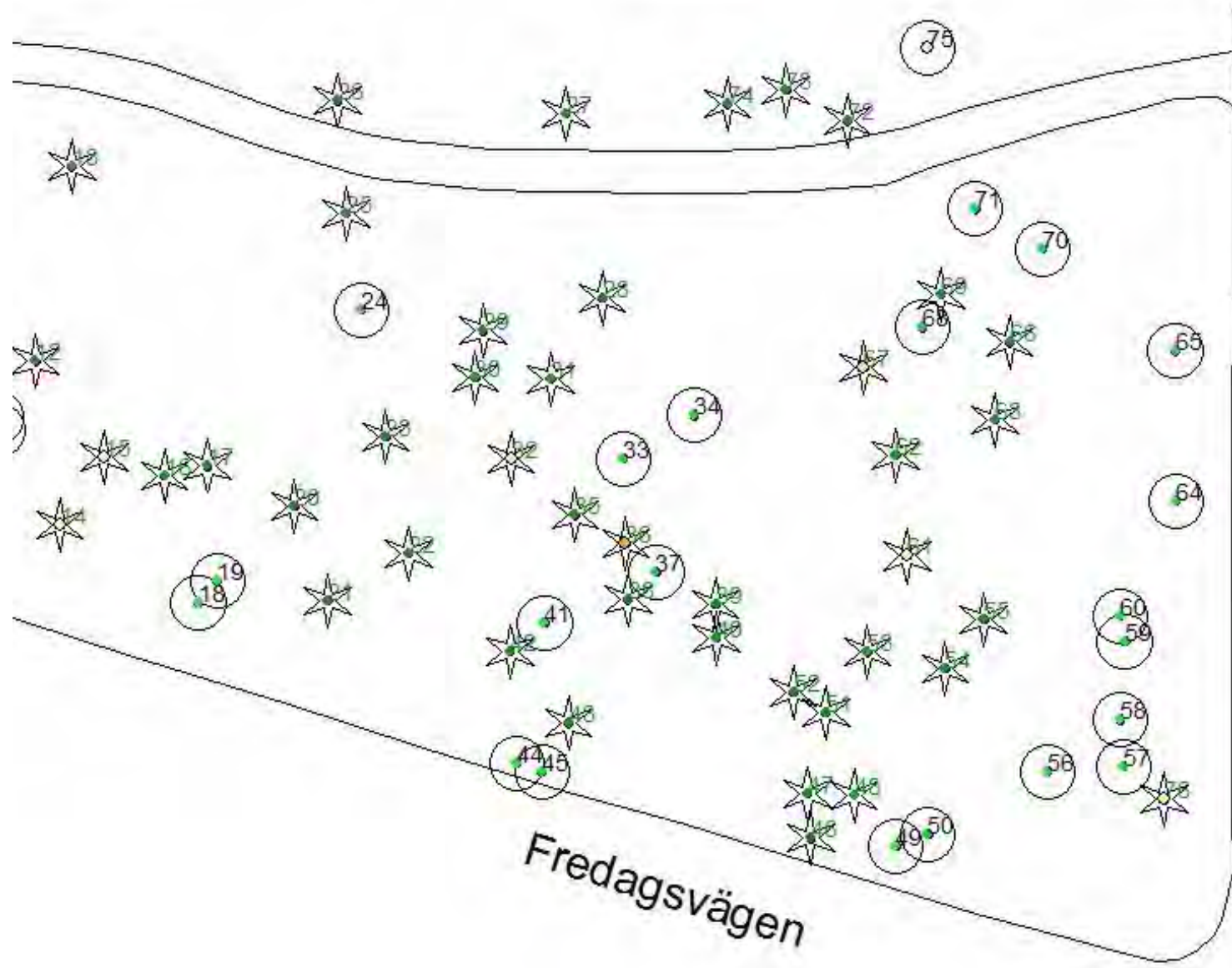
- 3
- 4

Lövträd

Barrträd

0 5 10 20 Meter

Söndagsvägen

Fredagsvägen